הפיקוח על הבנקים

אגף מדיניות והסדרה

ירושלים, ~~י״ד לי~~ באלול~~ל~~בתשרי, תשפ״~~ו~~ז

~~27~~ 10 ~~באוגוסט~~ באוקטובר 2026

הס- 507

הערות לטיוטת קובץ שו״ת להוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול סיכון אשראי
יש לשלוח לתיבת המייל:
Prudential@boi.org.il

הנדון: <u>הוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול סיכון אשראי - שאלות ותשובות</u>

(הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311, ~~312~~,313, 315, 323 ו-327)

1. להלן הבהרות הפיקוח על הבנקים בנוגע ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול סיכון אשראי.
2. בצמוד לכל תשובה מופיע תאריך מסירתה (או עדכונה האחרון).
3. התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים להוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול סיכון אשראי.
4. מסמך זה מוצב באתר האינטרנט של בנק ישראל, ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

בכבוד רב,

רויטל קיסר סטויה
סגנית המפקחת על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

קובץ שאלות ותשובות - הוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול סיכון אשראי

תוכן עניינים

1. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 - "ניהול סיכון אשראי"**
   - 1.1. מבוא
   - 1.2. חלק א' - יצירת סביבת סיכון אשראי נאותה (עקרונות 1 עד 3)
   - 1.3. חלק ב' - התנהלות במסגרת תהליך אישור אשראי נאות (עקרונות 4 עד 7)
   - 1.4. חלק ג' - שימור תהליכים נאותים לתפעול אשראי, מדידה, מעקב ופיקוח (עקרונות 8 עד 13)
   - 1.5. חלק ד' - הבטחת קיומן של בקרות הולמות על סיכון האשראי (עקרונות 14 עד 16)
2. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 - "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות (LEX10-LEX40)~~מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים~~"**
   - 2.1. מטרות, תחולה והגדרות~~הגדרות~~
   - 2.2. ~~מגבלות~~דרישות
   - 2.3. ~~ניכויים~~בוטל
   - 2.4. מדידת חשיפה
3. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 - "~~הפרשה נוספת לחובות מסופקים~~מגבלת חשיפה ענפית"**
4. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 - "מגבלות על מימון עסקאות הוניות"**
5. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 - "ניהול הלוואות ממונפות"**

1. הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 - "ניהול סיכון אשראי"

1.1. מבוא

1.1.1. שאלה

האם ההוראה חלה על בנק חוץ ששייך לקבוצה בנקאית גדולה בחו"ל?

תשובה

כן. עם זאת, בנק חוץ רשאי לחרוג מדרישות ספציפיות הכלולות בהוראה, אם הן לא עומדות בקנה אחד עם אופן ניהול הסיכונים הנהוגים בקבוצה הבנקאית אליה הוא שייך. [עדכון 01.08.13].

1.2. חלק א' - יצירת סביבת סיכון אשראי נאותה

עיקרון מספר 2

1.2.1. שאלה

בכוונת התאגיד הבנקאי לקבוע כי חבר הנהלה שהוא גורם עסקי (למשל, מנהל החטיבה העסקית), הוא שיוביל את כתיבת מסמך מדיניות האשראי, בעוד מנהל הסיכונים ילווה את עבודתו ויאתגר אותה. האם מתכונת עבודה זו עומדת בדרישות הוראה 311, בפרט נוכח האמור בסעיף 14 להוראה?

תשובה

לא. על מנהל הסיכונים להיות מעורב ביזום המדיניות משלביה הראשונים, לוודא התאמתה לתיאבון הסיכון ולרכז את עריכת המסמך.

מתכונת עבודה שבה מנהל הסיכונים מעיר על טיוטת מדיניות שגובשה על ידי מנהל החטיבה העסקית אינה נחשבת כנאותה לפי הוראה 311. עם זאת, מובן שהגורמים העסקיים חייבים להיות שותפים מרכזיים בתהליך גיבוש מדיניות האשראי. [עדכון 01.08.13].

עיקרון מספר 3

1.2.2. שאלה

סעיף 23 להוראה קובע כי "כל פעילות מהותית חדשה תאושר מראש על ידי הדירקטוריון או על ידי ועדה מתאימה מטעמו".

האם תאגיד בנקאי רשאי לקבוע "סף מהותיות" לדיווח לדירקטוריון?

תשובה

ככלל, כל מוצר שעבר את סף ההגדרה של "מוצר חדש" הוא מהותי מטבעו, ולכן ראוי שהשקתו תאושר ברמה הגבוהה ביותר של התאגיד הבנקאי.

יחד עם זאת, תאגיד בנקאי רשאי לקבוע סף מהותיות, במונחי היקף פעילות או מדד אחר לסיכון, שתחתיו יתקיים דיון ברמה נמוכה יותר. אם החליט התאגיד הבנקאי לפעול כאמור, עליו לעגן זאת במדיניות ובנוהל ולהבטיח שהפעילות תובא לדיון בדירקטוריון (או בוועדה מטעמו), מיד כאשר אותה פעילות חוצה את סף המהותיות שנקבע. [עדכון 01.08.13].

1.3. **<u>חלק ב' - התנהלות במסגרת תהליך אישור אשראי נאות</u>**

<u>עיקרון מספר 4</u>

1.3.1. **<u>שאלה</u>**

סעיף 27ב(ד)(1) להוראה קובע כי תאגיד בנקאי רשאי לאשר אשראי גם בהיעדר דוח כספי, בין היתר, כאשר סיבה סבירה המונעת מלווה להגיש דוח כספי. למה תיחשב "סיבה סבירה המונעת מלווה לערוך דוח כספי"?

<u>תשובה</u>

לא ניתן להתייחס מראש לכל מקרה, או לקבוע מבחנים חד משמעיים. עם זאת, יש להניח שבנסיבות שאינן בשליטת הלווה, מדובר ב"סיבה סבירה". למען הסר ספק, עיכוב הנובע מסדרי עדיפויות של רואה החשבון המבקר לא יחשב כ"סיבה סבירה המונעת מלווה לערוך דוח כספי". [עדכון 01.08.13].

1.3.2. **<u>שאלה</u>**

האם הגדלת מסגרת אשראי בחשבון עובר ושב כאמור בסעיף 4 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 325 "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב" אפשרית בהיעדר דוח כספי כנדרש בהוראה 311?

<u>תשובה</u>

תאגיד בנקאי יהיה רשאי להעמיד מסגרת אשראי נוספת במקרים ובתנאים הקבועים בסעיף 4 להוראה 325 גם בהיעדר דוח כספי כנדרש בהוראה 311.

[עדכון 16.04.2018].

<u>עיקרון מספר 6</u>

1.3.3. **<u>שאלה</u>**

בסעיף 44 נקבע כי "על בעל הסמכות לאישור האשראי להתייחס, במסגרת תהליך אישור חשיפת אשראי מהותית, לחוות דעת כתובה, שתיערך על ידי פונקציית ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי".

האם פונקציית ניהול הסיכונים חייבת לספק חוות דעת כתובה גם כאשר מדובר בשינוי בתנאי אשראי של חשיפה מהותית קיימת או בתוספת אשראי שאינה מהותית לחשיפת אשראי מהותית, או שבמקרים אלה ניתן להשאיר את הצורך בחוות דעת לשיקול דעתה של פונקציית ניהול הסיכונים?

<u>תשובה</u>

כאשר שינוי תנאי האשראי או תוספת האשראי אינם מהותיים, פונקציית ניהול הסיכונים תפעיל שיקול דעת בדבר הצורך במתן חוות דעת כתובה. [עדכון 01.08.13].

1.3.4. **<u>שאלה</u>**

סעיף 44 מגדיר "חשיפת אשראי מהותית", וקובע סף של ~~25~~ <u>50</u> מיליוני ₪. כיצד יש לפרש את המונח חשיפה, לצורך בחינת הסף האמור?

תשובה

לעניין זה, חשיפה, ~~משמעה~~ ערך החשיפה של הלווה כמשמעותה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 ולפני הפחתת החשיפה על פי טכניקות הכשירות להפחתת סיכון אשראי בהתאם להוראה 203. ~~"חבות" כהגדרתה בסעיף 3 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313. להסרת ספק, אין לנכות מסכום החבות את הניכויים המפורטים בסעיף 5 להוראה מספר 313.~~ [עדכון ~~01.08.13~~].

עיקרון מספר 7

1.3.5. **שאלה**

עיקרון מספר 7 בהוראה קובע כי כל אשראי שמעמיד תאגיד בנקאי חייב להתבצע בתנאי שוק. האם הנחה שהתאגיד הבנקאי נותן לקבוצת לקוחות (דוגמת ארגוני עובדים או איגודים מקצועיים), על פי שיקולים עסקיים, נחשבת ל"תנאי שוק"?

תשובה

כן. עם זאת, יודגש כי גם במסגרת שיווק וקביעת תנאים "קבוצתיים", נדרשת מדידה של הסיכון, והתאמה בין הסיכון למחיר ולתנאים שנקבעים למוצר. [עדכון 01.08.13].

1.4. **חלק ג' - שימור תהליכים נאותים לתפעול אשראי, מדידה, מעקב ופיקוח**

עיקרון מספר 9

1.4.1. **שאלה**

סעיף 53 להוראה קובע כי "האחריות לסיווג אשראי ולקביעת הפרשות להפסדי אשראי תוטל על גורם בהנהלת התאגיד הבנקאי, שאינו אחראי לפעילות עסקית".
מהו הסף שמעליו נדרשת מעורבות של אותו גורם בלתי תלוי?

תשובה

על הגורם הבלתי תלוי מוטלת אחריות כוללת לנאותות הסיווגים וההפרשות ולהיותם עומדים בהוראות הפיקוח. על כן ההוראה אינה קובעת סף מינימאלי לעניין זה. [עדכון 01.08.13].

1.4.2. **שאלה**

האם, בקביעת הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי, רשאי הגורם הבלתי-תלוי להיעזר בחישובים שערכו הגורמים העסקיים לעניין זה (למשל חישובים בדבר שווי ביטחונות או כושר החזר)?

תשובה

האחריות לקביעת נאותות סיווגים והפרשות להפסדי אשראי, מוטלת על גורם בלתי תלוי בגורמים העסקיים (מנהל הסיכונים הראשי או החשבונאי הראשי). על התאגיד הבנקאי לבחור בתהליכי עבודה אשר, כמכלול, נותנים לגורם הבלתי תלוי את היכולת לוודא שהסיווגים וההפרשות נאותים. לפיכך, אין מניעה כי תאגיד בנקאי יבחר בתהליך עבודה שבו הגורם הבלתי תלוי ייעזר בחישובים שערך הגורם העסקי (דוגמת חישובי כושר החזר וחישובי שווי ביטחונות), ובלבד שהאמור לעיל מתקיים. מבחינה זו, על תאגיד בנקאי להעניק לגורם הבלתי תלוי את הסמכויות הנדרשות לצורך מילוי תפקידו

ואחריותו כאמור. יודגש כי עמדתנו זו רלוונטית גם בנוגע לאחריותה של פונקציית ניהול הסיכונים לקביעת או אישור דירוגים, כאמור בסעיף 63 להוראה. [עדכון 01.08.13].

1.4.3. **שאלה**

מהי רמת המעורבות הנדרשת מצד החשבונאי הראשי של התאגיד הבנקאי בהליכי סיווג והפרשה?

תשובה

בסעיף 53 להוראה נקבע, כי האחריות לסיווג אשראי ולקביעת הפרשות להפסדי אשראי תוטל על גורם בהנהלת התאגיד הבנקאי, שאינו אחראי לפעילות עסקית. מטבע הדברים, מקובל שאותו גורם יהיה מנהל הסיכונים הראשי או החשבונאי הראשי.

בכל מקרה, על החשבונאי הראשי להיות, לכל הפחות, שותף במתן פרשנות מקצועית לדרישות ולמונחים החשבונאיים הרלוונטיים לצורך סיווג והפרשה, ולאופן בו אלה באים לידי ביטוי בנהלי ובמערכי העבודה בתאגיד הבנקאי. בנוסף, בהיותו הגורם האחראי על הליך בדיקת נאותות הבקרות הפנימיות על הדיווח הכספי, בכפוף כמובן למנכ"ל, עליו להיות מעורב במידה מתאימה בתכנון, ארגון ובדיקת הבקרות המתייחסות לנאותות ושלמות הסיווג וההפרשה. [עדכון 01.08.13].

עיקרון מספר 10

1.4.4. **שאלה**

סעיף 62 להוראה מחייב סקירה תקופתית של דירוג האשראי, ובפרט סקירה בתדירות גבוהה של דירוגי האשראי של חובות המוערכים באופן פרטני (גדולים, מורכבים, מסוכנים, או "חובות בסיווג שלילי").

למה הכוונה בשימוש במונח "סקירה"?

תשובה

מערכת הדירוג הפנימית של כל תאגיד בנקאי כוללת את הדרישות לביצוע "תהליך דירוג מלא", כולל תדירות ביצוע התהליך.

המונח "סקירה" משמעותו תהליך בדיקה של תקפות הדירוג הקיים של החוב, ובחינת הצורך בשינוי הדירוג. [עדכון 01.08.13].

1.4.5. **שאלה**

סעיף 63 להוראה קובע כי האחריות לקביעת הדירוגים, או לאישורם, תוטל על פונקציית ניהול הסיכונים.

א. האם אחריות זו מתייחסת גם לסקירה התקופתית של דירוגי האשראי (המתחייבת מסעיף 62 להוראה), או רק לפעולת הדירוג הראשונית?

ב. האם סף המהותיות לקביעה או לאישור של דירוגים ספציפיים, ע"י פונקציית ניהול הסיכונים, מקביל לסף שנקבע בסעיף 44 להוראה?

תשובה

א. פונקציית ניהול הסיכונים אחראית לקביעת הדירוגים, או לאישורם, לא רק במועד הדירוג הראשוני, אלא גם באופן שוטף.

ב. פונקציית ניהול הסיכונים אחראית, בין היתר, לנאותות מערכות הדירוג, לאישור מודל דירוג, לפעילות בקרת האשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 319 וכו'.

אשר לקביעה או אישור של דירוגים ספציפיים, פרקטיקה מקובלת על הפיקוח היא שבחוות הדעת שעל הפונקציה לניהול סיכונים להעביר במסגרת תהליך אישור חשיפת אשראי מהותית, ייכלל דירוג שיקבע ע"י הפונקציה, או שתיכלל התייחסות הפונקציה לדירוג הגורם העסקי (אישור או דחייה). באופן זה, סכום הסף המינימאלי של חשיפה, אשר הפונקציה קובעת או מאשרת את דירוגה באופן פרטני, לא יפחת מהסכום הקבוע בהגדרת "חשיפת אשראי מהותית" בסעיף 44 להוראה. [עדכון 01.08.13].

1.4.6. **שאלה**

האם יש לדרג ~~לווה~~ צד נגדי שכל ~~חבותו~~ חשיפתו לבנק הינה ערבות לטובת ~~לווה~~ צד נגדי אחר של הבנק (ערבות צד ג')? אם כן, האם יש לתת לערב את דירוג ~~הלווה~~ הצד הנגדי המקורי, או לדרג את הערב בנפרד?

תשובה

~~יש לפרש את המונח "חשיפה" כמשמעותה~~ העיקרון הוא שהמונח "חשיפה" משמעו ~~"חבות". הגדרת "חבות"~~ בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. ~~כוללת ערבות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי (ראו ס"ק (8) להגדרה).~~ אי לכך, במישור העקרוני, יש לדרג ~~לווה~~ צד נגדי כאמור גם אם ~~חבותו~~ חשיפתו היחידה הינה ערבות צד ג'. עם זאת, משיקולים פרקטיים, ניתן להימנע מדירוג של ערב ~~שחבותו~~ שחשיפתו לתאגיד הבנקאי אינה עולה על 500,000 ₪. הדירוג הוא לערב עצמו. [עדכון ~~01.08.13~~].

1.4.7. **בוטל.** [עדכון] ~~**שאלה**~~

~~**האם יש לדרג שותף שכל חבותו נובעת מהעמסת חובות השותפות? אם כן, האם ניתן לקבוע לו דירוג זהה לדירוג השותפות?** תשובה~~

~~סעיף 7 להוראה 313 קובע כי חבות של שותפות, בה שותף לווה, תצורף לחבות הלווה. לכן, במישור העקרוני, יש לדרג את השותף גם אם חבותו היחידה נובעת מחבות השותפות. עם זאת, משיקולים פרקטיים, ובהיעדר מידע קונקרטי על השותף, ניתן לקבוע לשותף דירוג זהה לדירוג השותפות. [עדכון 01.08.13].~~

1.4.8. **שאלה**

האם יש לדרג "קבוצת רכישה"?

תשובה

לא. [עדכון 01.08.13].

1.4.9. **שאלה**

האם יש לדרג חשיפות של ~~לווים~~ צדדים נגדיים שכל ~~חבותם~~ חשיפתם היא בסניפי חו"ל?

תשובה

כאמור בסעיף 30 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, ~~העיקרון הוא~~ ערכי החשיפה שעל תאגיד בנקאי לקחת בחשבון כדי לזהות חשיפות לצד נגדי הם כל אותן חשיפות המוגדרות בהוראות למדידה והלימות הון. ~~שהמונח "חשיפה" משמעו "חבות". אותה "חבות", המוגדרת בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, מחושבת ומדווחת על בסיס מאוחד. היות וגם חבויות~~ ככל שחשיפות של התאגיד הבנקאי בסניפי חו"ל נכללות

בחישוב ~~המאוחד~~כאמור, הרי שיש לדרגן. תפיסה זה נכונה גם במישור המהותי - מדובר בסיכון אשראי לכל דבר ועניין, ומבחינה זו אין הבדל אם האשראי ניתן בישראל או בחו"ל. [עדכון ~~01.08.13~~].

1.4.10. **שאלה**

האם יש לדרג בנקים וריבונויות?

תשובה

כן, אף שחלק משמעותי מהליך הדירוג עשוי להתבסס על הערכות חיצוניות. [עדכון 01.08.13].

1.4.11. **שאלה**

האם ניתן לשלב בהערכת הסיכונים, לצורך אמידת סיכון הלקוחות, נתונים שהקשר בינם לבין המשתנה שהמודל אומד (הסתברות לכשל, שיעור הפסד, וכדומה) אינו מובן?

תשובה

כאשר הקשר בין משתנה מסביר לבין הסיכון אינו מובן לתאגיד הבנקאי, גם אם הוא מוכח אמפירית, **לא ניתן להתבסס עליו**, שכן ברמות שונות של אותו משתנה, או בשילוב שלו עם משתנים אחרים, או בהקשרים שונים, הוא עשוי לקבל משמעויות שונות מאד מהמשמעות שנקבעה לו בפיתוח המודל.

לפיכך, נדרש להבין את המודל, ואת הרכיבים השונים שלו. [עדכון 01.08.13].

עיקרון מספר 13

1.4.12. **שאלה**

עיקרון מספר 13 בהוראה (והסעיפים המפורטים תחתיו) מחייבים את התאגיד הבנקאי להתחשב, בעת הערכת אשראי ספציפי והערכת תיקי האשראי בכללותם, בשינויים אפשריים עתידיים בתנאים הכלכליים, ובהערכה של החשיפה לסיכון אשראי תחת תרחישים שליליים, לרבות תרחישי קיצון.

האם יש לבצע תרחישי קיצון בכל פעם שמובאת לדיון בקשת אשראי, ללא קשר לסכום האשראי המבוקש ולסמכות המאשרת?

תשובה

כאמור בסעיף 73 להוראה, ניהול סיכוני אשראי תקין, הן לגבי אשראי ספציפי והן לגבי תיקי האשראי השונים בכללותם, מחייב דיון בשאלה "מה עלול להשתבש". מובן מאליו שרמת "התחכום" של מבחן הקיצון תלויה בהיקף האשראי, ובמורכבות הערכת כושר ההחזר, או שווי הביטחונות. עיקרון זה נכון לא רק למקרים נדירים, והבנק נדרש לקבוע איך ומתי הוא משתמש בתרחישים שליליים, לרבות בתרחישי קיצון. [עדכון 01.08.13].

1.5. **חלק ד' - הבטחת קיומן של בקרות הולמות על סיכון האשראי**

עיקרון מספר 14

1.5.1. **שאלה**

סעיף 78א להוראה דן בתוכנית העבודה של בקרת האשראי וביישומה.
לגבי תיקי לווים קמעונאיים (משכנתאות, כרטיסי אשראי וכדומה), האם תכנית העבודה חייבת לכלול גם את רשימות הלווים?

תשובה

לא. בתיקי לווים שבהם אין משמעות גדולה לקביעת פרטי המדגם מראש, וניתן להסתפק ב"שליפות סטטיסטיות", אין חובה לפרט בתכנית העבודה של יחידת בקרת האשראי את רשימות הלווים. [עדכון 28.04.15].

1.5.2. **בוטל** ~~נספח - חובת קבלת דוח כספי~~[עדכון].

~~1.5.3. שאלה~~

~~סעיף 4(ב) בנספח להוראה קובע כי תאגיד בנקאי יהיה רשאי לחדש מסגרת אשראי קיימת לתקופה שלא תעלה על חצי שנה, מבלי שהאשראי יחשב "חבות חריגה", כאשר סיבה סבירה מונעת מלווה לערוך דוח כספי, ובלבד שמתקיימים תנאים מסוימים. למה תיחשב "סיבה סבירה המונעת מלווה לערוך דוח כספי"?~~

~~תשובה~~

~~לא ניתן להתייחס מראש לכל מקרה, או לקבוע מבחנים חד משמעיים. עם זאת, יש להניח שבנסיבות שאינן בשליטת הלווה, מדובר ב"סיבה סבירה". למען הסר ספק, עיכוב הנובע מסדרי עדיפויות של רואה החשבון המבקר לא יחשב כ"סיבה סבירה המונעת מלווה לערוך דוח כספי". [עדכון 01.08.13].~~

~~1.5.4. שאלה~~

~~על פי סעיף קטן (ב) להגדרת "דוח כספי מעודכן", לגבי לווה שחלות עליו תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התשל"ה-1970, דוח כספי ביניים ייחשב מעודכן עד חמישה חודשים לאחר תאריך המאזן. הגדרה זו יוצרת בעיה ביחס לחודש מרץ בכל שנה, שכן במועד זה דו"ח הביניים לרבעון השלישי (תאריך מאזן 30 בספטמבר) כבר אינו נחשב למעודכן, בעוד שהדו"ח השנתי טרם פורסם. כיצד יש לנהוג בתקופה זו?~~

~~תשובה~~

~~ביחס ללווה כאמור בשאלה, הדוח הכספי לרבעון השלישי ייחשב דוח כספי מעודכן גם במהלך חודש מרץ של השנה העוקבת, ובלבד שטרם פורסם הדו"ח הכספי השנתי. [עדכון 03.04.2016].~~

1.5.3. ~~1.5.5.~~ **בוטל** [עדכון]. ~~הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 - "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים"~~

~~1.6. שאלה~~

~~בטל~~

~~תשובה~~

~~השו"ת בוטל בעקבות שינוי שנערך בשנת 2014 בהוראה שלווה בתיקון סעיף 5(ד). [עדכון 29.06.23].~~

~~1.7. שאלה~~

~~בטל~~

~~תשובה~~

~~השאלה ותשובה בוטלו מאחר שהם עודכנו ופורסמו בקובץ שאלות ותשובות ייעודי ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 312 בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים. [עדכון 29.06.23].~~

2. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 - "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות (LEX10-LEX40) (בסעיף זה - ההוראה) ~~מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים~~"**

2.1. **מטרות, תחולה והגדרות ~~הגדרות~~ (סעיף ~~3~~ 10 להוראה)**

2.1.1. **שאלה**

לעניין הגדרת "שליטה" - כיצד יש לראות החזקה בתאגיד של ~~לווים~~ צד נגדי שהוא קרובים (למשל אחים), ~~שאינם מוגדרים יחדיו כ"לווה"~~?

תשובה

כאשר קיימת החזקה משותפת של שני קרובים בתאגיד כלשהו, בוחנים את שליטת כל אחד מהם בתאגיד לפי ההחזקה המצרפית של שניהם. כאשר אחד מהם שולט באותו תאגיד, ייחשבו שניהם כשולטים בו ("יחד עם אחרים"), בין אם הם משתפים פעולה בפועל, ובין אם לאו. כפועל יוצא ~~חבות~~ חשיפת התאגיד המוחזק במשותף נכללת ~~בחבות~~ בחשיפת קבוצת צדדים נגדיים קשורים ~~הלווים~~ של כל אחד מהקרובים. הסבר:

- "קרוב" מוגדר בחוק הבנקאות (רישוי) באופן הבא: "בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה";
- בהגדרת "יחד עם אחרים" בחוק הבנקאות (רישוי) נקבע כי "מבלי לפגוע בכלליות האמור, יראו כמשתפים פעולה דרך קבע, לעניין יחיד - אותו, את קרובו, ותאגיד שאחד מהם שולט בו...";
- הגדרת "שליטה" בחוק הבנקאות (רישוי) נפתחת במשפט "היכולת - בין לבד ובין יחד עם אחרים...";
- כאמור בסעיף 7 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 100 "מבוא לקובץ הוראות ניהול בנקאי תקין", ~~הגדרת~~ המונח שליטה בהוראה מספר 313, ~~כאמור בסעיף 7 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 100 "מבוא לקובץ הוראות ניהול בנקאי תקין", יפורש כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי) אלא אם כן נקבע אחרת. מתחילה במשפט "כהגדרתה בחוק הבנקאות רישוי".~~ [עדכון ~~01.08.13~~].

2.1.2. **שאלה**

האם קשרי משפחה בין שני ~~לווים~~ צדדים נגדיים (למשל - אחים) מחייב לחבר את שניהם ב"קבוצת צדדים נגדיים קשורים~~קבוצת לווים~~"?

תשובה

ככלל, עצם הקשר המשפחתי בין קרובים לא בהכרח יוצר קבוצת צדדים נגדיים קשורים. ~~קבוצת לוויים~~

עם זאת, יש להקדיש תשומת לב מיוחדת לבדיקת הקשר בין ~~הלווים~~צדדים נגדיים, לרבות בהקשר של החזקה באותו תאגיד.

מעבר לכך, כאשר קרובים מחזיקים או שולטים במשותף בתאגיד, הם עשויים להיחשב קבוצת צדדים נגדיים קשורים ~~קבוצת לווים~~ בהתאם למבחנים ~~המהותיות של~~ של הגדרת קבוצת צדדים נגדיים קשורים ~~ההחזקה~~ המפורטים בהוראה. [עדכון ~~01.08.13~~].

~~2.1.3. בוטל. שאלה על פי סעיף 3(ד) להגדרת "קבוצת לווים", במקרה של "דירקטורים משותפים, הנהלה משותפת וכדומה" מתקיימים קשרים בין הלווים הרלוונטיים, באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.~~

~~2.1.4. האם הימצאות של חבר דירקטוריון או חבר הנהלה בשני תאגידים, מקיים את המקרה האמור לעיל, ולפיכך מגדיר בהכרח את שני התאגידים כ"קבוצת לווים"?~~

~~2.1.5. תשובה~~

~~2.1.6. תאגידים ייחשבו ל"קבוצת לווים" כאשר קבוצה מזוהה של אנשים משמשים כחברי דירקטוריון ו\או חברי הנהלה בתאגידים שונים, גם אם אינם מזוהים כ"בעלי שליטה" באותם תאגידים. אין הכרח שהדירקטוריון או הנהלה יהיו זהים.~~

~~2.1.7. עצם העובדה שאדם מסוים יושב בשני דירקטוריונים אינו הופך בהכרח את התאגידים ל"קבוצת לווים". בנסיבות אלו מתחייבת בחינה לגבי מהות הקשרים, אם בכלל, בין החברות.~~

~~2.1.8.~~2.1.3. ~~כאשר אדם משמש כחבר הנהלה בשני תאגידים נפרדים, מתקיימת חזקה של קיום קשרים בין התאגידים המחייבת סיווג כ"קבוצת לווים", הניתנת להפרכה רק בהתקיים נסיבות מיוחדות~~[עדכון ~~01.08.13~~].

~~2.1.9.~~2.1.4. **שאלה**

האם יש לראות בראש עירייה (או בראש מועצה מקומית, ראש מועצה אזורית, נשיא אוניברסיטה, מנהל בית חולים, וכיוצא באלה), בעל שליטה בעירייה? זאת, ביחס לשאלת הצורך בקישור העירייה וחברות עסקיות שבשליטת ראש העיר, ~~ל~~כדי קבוצת צדדים נגדיים קשורים ~~קבוצת לווים~~ אחת.

תשובה

ככלל, עצם מינויו של אדם לראש עירייה (או לראש מועצה מקומית, ראש מועצה אזורית, נשיא אוניברסיטה, מנהל בית חולים, וכיוצא באלה), אינו יוצר שליטה של אותו אדם בעירייה, ~~כהגדרת~~ כמשמעות המונח "שליטה" בהוראה 313. על-כן, למעט במקרים

חריגים בהם קיימים אינדיקאטורים אחרים המחייבים זאת, אין צורך בקישור בין העירייה לבין ~~ק~~קבוצת צדדים נגדיים קשורים~~בוצת הלוויים העסקית~~. [עדכון ~~01.08.13~~].

2.1.5. ~~2.1.10.~~ **שאלה**

~~-~~האם יש לצרף חבות של יצרני חשמל פרטיים (להלן יח"פ) לחבות "צד נגדי" או "קבוצת צדדים נגדיים קשורים" של "חברת החשמל לישראל" (להלן "חברת החשמל") לאור מהות הקשר בין פעילות היח"פ לפעילות חברת החשמל?~~~~בטל~~

תשובה

~~השו"ת בוטלה עקב~~נוכח הרפורמה במשק החשמל, וכניסת חברת מנהל המערכת ("נגה") כשחקן בשוק זה, ובעקבות השינויים במארג ההסכמי עקב כך. ~~אין בביטול השו"ת כדי לסווג בדרך כזו או אחרת את השחקנים השונים במשק החשמל,~~ ועל התאגידים הבנקאיים החובה והאחריות להפעיל שיקול דעת ולבחון את חשיפות ~~ולסווג~~ להשחקנים השונים במשק החשמל ~~אותם~~ בהתאם לאמור בהוראה.

[עדכון ~~23.08.2022~~].

2.1.6. **שאלה**

האם סעיף 10.18 להוראה פוטר תאגידים בנקאיים מזיהוי "תלות כלכלית" בין צדדים נגדיים פוטנציאליים שהחשיפה לכל אחד מהם נמוכה מ-5% הון רובד 1?

תשובה

ההוראה מכירה בעובדה כי **בחינה מעמיקה** של "תלות כלכלית" כרוכה במשאבים, והיא צריכה להיות פרופורציונאלית להיקף החשיפות, לפיכך כאשר מדובר בצדדים נגדיים פוטנציאליים שהחשיפה אליהם נמוכה מ- 5% אין חובה בביצוע בחינה מעמיקה לזיהוי תלות כלכלית. עם זאת, כאשר אין צורך בבדיקה מעמיקה, למשל כאשר התלות הכלכלית מוכרת לתאגיד הבנקאי, עליו לכלול אותם בקבוצת צדדים נגדיים קשורים. [עדכון].

2.1.7. **שאלה**

האם חלה חובת זיהוי של קשרים בין צדדים נגדיים על פי הכללים שנקבעו בהוראה (בין אם מדובר בקשרי שליטה או בתלות כלכלית) גם כאשר מדובר בחשיפה של שלוחה של הבנק מחוץ לישראל לצד נגדי שאין לו זיקה לישראל?

תשובה

כן. חובת זיהוי של קשרים בין צדדים נגדיים לפי ההוראה (בין אם מדובר בקשרי שליטה או בתלות כלכלית) חלה גם כאשר מדובר בחשיפה כאמור. עם זאת, במקרה שהחשיפה לצדדים נגדיים אלה אינה מהותית ביחס להון רובד 1 (של בנק האם), התאגיד הבנקאי רשאי לזהות קשרים בין צדדים נגדיים בהתבסס על הכללים ברגולציה המקומית, לעניין הכללתם בקבוצת צדדים נגדיים קשורים שאין להם זיקה לישראל. [עדכון].

2.2. **~~מגבלות דרישות~~ (סעיף ~~20-4~~ להוראה)**

2.2.1. **שאלה**

סעיף 20.1א(3) להוראה קובע מגבלה בשיעור של 25% מהון רובד 1 לחשיפה לצד נגדי שהוא בנק או חברת ביטוח זרה בדירוג A- ומעלה. מנגד, סעיף 20.1ב(ב) קובע מגבלה בשיעור של 15% מהון רובד 1 לחשיפה לקבוצת צדדים נגדיים בנקאית. מהי המגבלה

החלה כאשר מדובר בקבוצת צדדים נגדיים בנקאית שבראשה עומד בנק המקיים את תנאי סעיף 20.1א(3)?

תשובה

אותה מגבלה חלה הן על חשיפה לצד נגדי שהוא בנק המקיים את התנאים המפורטים בסעיף 20.1א(3), והן על חשיפה לקבוצת צדדים נגדיים בנקאית שבראשה עומד בנק כאמור. לפיכך, במקרה זה תחול מגבלת החשיפה בשיעור של 25% מהון רובד 1. [עדכון].

2.2.2. ~~2.2.1.~~ **שאלה**

בסעיף 20.1ד בסיפא נקבע כי חשיפה של צד נגדי הנכלל ביותר מקבוצת צדדים נגדיים קשורים אחת תיכלל רק בקבוצת צדדים נגדיים קשורים שחשיפתה היא הגדולה ביותר.~~בסעיף 4(ה) מוגדרת מגבלה על סך החבויות נטו של "הלווים", "קבוצות הלווים" ו"קבוצות הלווים הבנקאיות", שחבותם נטו לתאגיד הבנקאי עולה על שיעור של 10% מהונו של התאגיד הבנקאי, בשיעור של 120% מהונו של התאגיד הבנקאי. בסוף הסעיף נקבע: "לצורך מדידת סך כל החבויות הכפוף למגבלה זו, חבות של לווה הנכלל ביותר מקבוצת לווים אחת (ובכלל זה, קבוצת לווים בנקאית), תיכלל רק בקבוצת הלווים שחבותה היא הגדולה ביותר".

האם כלל זה חל גם כאשר צירוף החשיפה המשותפת לקבוצה שחשיפתה היא הגדולה ביותר מביא לכך שחשיפת הקבוצה השנייה אינה חוצה את סף 10%, ולכן אינה נכללת בחשיפה המצרפית לעניין מגבלת 120%?

~~האם כלל זה חל גם כאשר צירוף החבות "המשותפת" לקבוצת הלווים שחבותה גדולה יותר, מביא למצב בו חבות קבוצת הלווים השנייה אינה חוצה את הסף של 10%, ולכן כל החבות שלה אינה נספרת בחבות המצרפית הרלוונטית למגבלה זו?~~

תשובה

כן. [עדכון ~~01.08.13~~].

2.3. ~~ניכויים (סעיף 5 להוראה)~~**בוטל.** [עדכון].

~~2.3.1. שאלה~~

~~כאשר מתקבלת ערבות של בנק להבטחת חבות של לווה המשתייך לקבוצת לווים מסוימת:~~

- ~~כיצד תיראנה חבויות כל אחת משתי קבוצות הלווים (הבנקאית והעסקית)?~~
- ~~כיצד יש לחשב את החבות המצרפית לעניין המגבלה על פי סעיף 4(ה) להוראה ("מגבלת 120%")?~~

~~תשובה~~

~~הטיפול בערבות (שיפוי שניתן להיפרע ממנו אם אין הלווה עומד בתנאי החבות, ושיתרת תקופת הפירעון שלו ארוכה מזו של חשיפת האשראי הבסיסית) של בנק (שמשקל הסיכון שלו לפי הוראה מספר 203 הוא 50% לכל היותר) המבטיחה חבות של לווה שמשתייך לקבוצת לווים מסוימת, יהיה כמפורט:~~

~~א. חבות קבוצת הלווים הבנקאית תכלול 50% מסכום הערבות (סעיף קטן 8 להגדרת "חבות", בסעיף 3 להוראה);~~

~~ב. מחבות קבוצת הלווים (כמו גם מחבות ה"לווה" הרלוונטי) ינוכה סכום הערבות במלואו, בכפוף להפעלת מקדם ביטחון בגין אי התאמת מטבע (סעיף 5(ב)~~

~~להוראה). מנגנון זה (ניכוי) שונה מגישת החלפת משקל הסיכון המיושמת לעניין הלימות הון.~~

.2.4 **מדידת חשיפה (סעיף 30 להוראה)**

.2.4.1 **שאלה**

בסעיף 30.3 הגדרת ערך החשיפה נקבע בהערת שוליים 2 כי, ערך החשיפה לאחר ניכוי הפרשות ספציפיות להפסדי אשראי והתאמות שווי. לעניין זה, הפרשות ספציפיות להפסדי אשראי - כולל מחיקות חשבונאיות, הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שנמצאים בפיגור של 90 ימים או יותר והפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית.

האם תאגיד בנקאי נדרש להקטין את ערך החשיפה של הלוואה לדיור, או חוב קטן יחסית שלא מחושבת בגינו הפרשה פרטנית, שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר או שאינו צובר הכנסות ריבית, לצורך חישוב מגבלת חשיפות גדולות בגובה ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אותו חוב?

תשובה

לא. עם זאת, תאגיד בנקאי רשאי להקטין את ערך החשיפה בגובה ההפרשה הקבוצתית אם ההפרשה טופלה כהפרשה ספציפית לצורך חישוב יחס ההון של התאגיד הבנקאי. [עדכון].

3. **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 - "מגבלת חשיפה ענפית~~הפרשה נוספת לחובות מסופקים~~"**

3.1. **שאלה**

~~סעיף 3(ד)(1) להוראה מגדיר את המונח "חבות חריגה", בהקשר של ריכוזיות חבויות ענפיות. הגדרה זו מתבססת על הגדרת "חבות" בהוראה מספר 313.~~

בחישוב ~~החבות~~ החשיפה הענפית, כיצד יש להתייחס למספר "ערבויות מכרז" שמנפיק תאגיד בנקאי למספר "מציעים" באותו מכרז, מאותו ענף?

תשובה

~~בחבות~~ בחשיפה הענפית הרלוונטית יש לכלול את החשיפה המרבית האפשרית בגין אותן ערבויות.

במכרזים רבים מקובל, שמנהל המכרז שומר אצלו ערבויות מכרז רק בגין שתי ההצעות "המובילות", וכל שאר הערבויות מבוטלות תוך פרק זמן קצר.

בהינתן שהתאגיד הבנקאי ויודע שהסבירות שיותר משתי ערבויות תחולטנה נמוכה (בתסריט סביר, אך שמרני), ניתן לחשב את ~~החבות~~ החשיפה הענפית בגין כל ערבויות המכרז הרלוונטיות לאותו מכרז, בגובה החבות הנובעת משתי הערבויות בעלות החשיפות הגבוהות ביותר.

~~למען הסר ספק, יובהר כי לעניין ריכוזיות לווים (הוראה מספר 313), יש לכלול בחבות של כל לווה את הערבות הרלוונטית (ללא קשר לערבויות שהנפיק הבנק להבטחת חבויות של לווים אחרים).~~

[עדכון ~~01.08.13~~].

3.2. **שאלה**

סעיף 6.3 "ניכויים נוספים" ~~3(ד) להוראה עוסק בריכוזיות חבויות ענפית. בסעיף קטן (4) מפורטים הניכויים המותרים לצורך חישוב ריכוזיות החבויות הענפית, ובכללם סעיף קטן (ד)~~ ~~ה~~קובע: " לצורך סעיף 5 להוראה, תאגיד בנקאי רשאי לנכות מערכי החשיפה סכומים נוספים ובכללם תאגיד בנקאי רשאי לנכות ערכי החשיפות של חברה שאינה עוסקת בבניה בישראל, המיועדות לרכישת נדל"ן מחוץ לישראל (לעניין זה, "ישראל" - לרבות יהודה, שומרון וחבל עזה).~~ ~~מהחבויות של ענף הבינוי, חבויות לתאגיד הבנקאי, של חברה שאינה עוסקת בבניה בישראל, המיועדות לרכישת נדל"ן מחוץ לישראל (לעניין זה, "ישראל" - לרבות יהודה, שומרון וחבל עזה)~~".

האם ניתן לנכות ערכי החשיפהה~~חבויות~~ של חברה מענף הבינוי, שעומדת בשאר התנאים המוזכרים בסעיף, ושמסווגת בנספח 5 לנספחים לדרישות הגילוי של נדבך 3 של באזל ומידע נוסף -"סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד" בתוספת ו' לסקירת ההנהלה ~~בדוח לציבור כלווה~~ כצד נגדי שעיקר פעילותו בחו"ל, אך יש לה גם פעילות בניה לא מהותית בישראל?

תשובה

מותר ניכוי כאמור של ~~חבות~~ ערך החשיפה של חברה שאינה עוסקת בבניה בישראל, או של חברה שמסווגת ~~בתוספת ו' לסקירת ההנהלה בדוח לציבור~~בנספח כאמור ~~כלווה~~ כצד נגדי שעיקר פעילותו בחו"ל, אשר פעילות הבנייה שלה בישראל אינה מהותית.

ככלל, פעילות בנייה בישראל של חברה כאמור (אשר ככלל לפי ההגדרה בהוראות הדיווח לציבור עיקר הכנסותיה ועיקר הוצאותיה נובעות מחו"ל) לא תחשב מהותית, אם הרווח שנובע ממנה

קטן מ- 15% מהרווח של החברה. במקרים בהם התנודתיות ברווח אינה מאפשרת לקבוע את האמור באופן סביר, פעילות בנייה בישראל של חברה כאמור לא תחשב מהותית אם ההכנסות שנובעות ממנה קטנות מ- 15% מכלל הכנסות החברה. [עדכון ~~01.08.13~~].

4. **<u>הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 - "מגבלות על מימון עסקאות הוניות"</u>**

4.1. **<u>שאלה</u>**

לצורך חישוב "שיעור מימון" (סעיף 2 להוראה), כיצד תחושב עלות הרכישה כאשר האשראי לרכישת הזכויות ההוניות ניתן על ידי יותר מבנק אחד?

<u>תשובה</u>

עלות הרכישה בכל בנק תחושב על פי החלק היחסי של הבנק באשראי. <u>לדוגמה</u>:

לווה קיבל אשראי בסך 200 ש"ח משני בנקים (בנק א' - 50 ש"ח ובנק ב' - 150 ש"ח) לרכישת זכויות הוניות בסך 300 ש"ח.

עלות הרכישה בבנק א' היא $300 \times \frac{50}{200} = 75$, ובבנק ב' $300 \times \frac{150}{200} = 225$

[עדכון 28.04.15].

4.2. **<u>שאלה</u>**

לעניין סעיף 4(ב)(2) להוראה - איך ניתן להבחין בין דיבידנדים שקיבל הלווה מרווחים שנצברו לפני מועד הרכישה לבין דיבידנדים שנצברו לאחר מועד הרכישה?

<u>תשובה</u>

אכן קיים קושי ויש לפעול בסבירות בסוגיה זו. במקרה של ספק, יש לנכות את הדיבידנד מעלות הרכישה. [עדכון 28.04.15].

4.3. **<u>שאלה</u>**

דוגמה לסעיף 4א להוראה (אשראי למספר לווים):

1. בנק A הלווה 80 מיליוני ש"ח לאור לרכישת מניות בסך 100 מיליוני ש"ח בחברה א'.

2. בנק A הלווה 70 מיליוני ש"ח לארז לרכישת מניות בסך 100 מיליוני ש"ח בחברה א'.

3. בנק A הלווה 10 מיליוני ש"ח לתומר לרכישת מניות בסך 100 מיליוני ש"ח בחברה א'.

האשראי ניתן לכל לווה בנפרד ואין קשר ביניהם.

<u>תשובה</u>

אין להתחשב באשראי שניתן לתומר היות והוא בסכום הנמוך ממחצית הסכום המופיע בהגדרת "אשראי למטרת עסקה הונית".

אי לכך, יתרת האשראי היא 150 ועלות הרכישה היא 200

שיעור המימון: $\frac{150}{200} = 75\%$

[עדכון 28.04.15].

4.4. **<u>שאלה</u>**

האם יש לחשב אשראי ברוטו, או נטו לאחר הפרשה ספציפית להפסדי אשראי?

<u>תשובה</u>

האשראי לצורך הוראה זו יחושב נטו. עם זאת בהוראת הדיווח לפיקוח נתבקשו גם נתונים לגבי האשראי ברוטו. [עדכון 28.04.15].

4.5. **<u>שאלה</u>**

האם מימון רכישת אופציות נכלל בהוראה?

תשובה

כן. [עדכון 28.04.15].

4.6. **שאלה**

האם ניתן להוסיף למכנה זכויות הוניות שנרכשו בלא אשראי מהבנק (בדרך כלל, כבטחון נוסף במועד מאוחר יותר)?

תשובה

ניתן לעשות זאת רק אם אותן זכויות הוניות מניבות תזרים מזומנים נוסף לטובת פירעון האשראי שניתן על ידי הבנק. תנאי לכך הוא כי זכויות אלה יהיו משועבדות לטובת התאגיד הבנקאי והדיבידנד בגינן ישמש לפירעון האשראי. [עדכון 28.04.15].

4.7. **שאלה**

בסיפא של הגדרת "אשראי למטרת עסקה הונית" נקבע כי אשראי לרכישת זכויות הוניות בתאגיד ובתאגיד שבשליטתו ייחשב לאשראי אחד. האם ניתן לספק דוגמה למקרה האמור?

תשובה

תאגיד בנקאי הלווה 80 מיליון ש"ח לתומר לרכישת מניות בסך 100 מיליון ש"ח בחברה א', ו- 70 מיליון ש"ח למור לרכישת מניות בסך 100 מיליון ש"ח בחברה ב'. חברה א' שולטת בחברה ב'.

יתרת האשראי - 150 מיליון ש"ח.

עלות הרכישה - 200 מיליון ש"ח.

שיעור המימון = $\frac{150}{200} = 75\%$

[עדכון 28.04.15].

4.8. **שאלה**

האם כל אשראי שניתן למטרת חלוקת דיבידנד נחשב "אשראי למטרת עסקה הונית"?

תשובה

אשראי שניתן לצורך חלוקת דיבידנד ייחשב כ"אשראי למטרת עסקה הונית" אם כתוצאה מהחלוקה (וקבלת האשראי) נגרם שינוי מהותי בהון החברה או במינופה. בהתאם לכך, למשל, חלוקת דיבידנד מתוך רווחים תקופתיים שוטפים של חברה לווה, לרוב לא תגרום לאשראי שניתן לה להיחשב ל"אשראי למטרת עסקה הונית". העיקרון הקבוע במשפט הראשון לתשובה זו חל גם על אשראי שניתן לצורך רכישה עצמית של מניות. [עדכון 03.04.2016].

4.9. **שאלה**

בחוזר מס' 06-2461, מיום 28.4.15, נקבע בסעיף 14 כי "האמור בחוזר זה יחול על אשראי שיינתן החל מיום 1 בינואר 2016" (להלן - מועד התחילה). האם ניתן להסיק מכך שאשראי שניתן לפני מועד התחילה אינו נמדד יותר במסגרת המגבלה?

תשובה

לא. מועד התחילה נקבע ביחס לתיקונים להוראה בלבד. לפיכך, אשראי שניתן לפני מועד התחילה, ונחשב במסגרת גרסת ההוראה הקודמת ל"אשראי לרכישת אמצעי שליטה", ימשיך להימדד במסגרת המגבלה אם הוא נכלל בהגדרה החדשה (למשל, אשראי שניתן לצורך רכישת מניות). לעומת זאת, אשראי שהועמד למטרה שהוגדרה בהוראה לראשונה (למשל, אשראי לצורך חלוקת דיבידנד), ייחשב "אשראי למטרת עסקה הונית" רק אם ניתן לאחר מועד התחילה. [עדכון 03.04.2016].

5. **<u>הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 - "ניהול הלוואות ממונפות"</u>**

5.1. **<u>שאלה</u>**

באיזה אופן על התאגידים הבנקאיים להתייחס אל ארבעת המאפיינים המוזכרים בסעיף 3 להוראה, בבואם להגדיר מה הן הלוואות ממונפות?

<u>תשובה</u>

על התאגידים הבנקאיים להשתמש במאפיינים המתוארים בהוראה כנקודת מוצא לגיבוש הגדרה פנימית של הלוואות ממונפות. בהגדרה זו יש להביא בחשבון את מסגרת ניהול הסיכונים הייחודית של התאגיד הבנקאי ואת רמת תאבונו לסיכון. הלוואות המזוהות כהלוואות ממונפות בשוקי החוב מתאפיינות בכל או בחלק מהמאפיינים של הלוואות ממונפות הנמנים בהנחיות. לפיכך, לכל הפחות, צריכה הגדרת התאגיד הבנקאי לכלול מאפייני לווים המוכרים בשוקי החוב ככאלה שמלמדים על מינוף, לכל מגזר פעילות (industry) לו מלווה התאגיד הבנקאי. [עדכון 28.04.15].

5.2. **<u>שאלה</u>**

האם מקובל שהתאגיד הבנקאי ינסח הגדרה של הלוואה ממונפת הדורשת, כתנאי הכרחי, שההלוואה תעמוד ב"מבחן מטרה" (לדוגמה, לצורך רכישה עצמית (buyout), רכישה של חברה אחרת (acquisition), או חלוקת הון), בנוסף לאמות מידה אחרות?

<u>תשובה</u>

לא. על התאגיד הבנקאי לקבוע תהליכי חיתום ותהליכי ניהול סיכונים נאותים עבור מגוון רחב של סוגי אשראי ללווים ממונפים. על ההנהלה לתת את דעתה בנפרד לכל אחד מן המאפיינים המוזכרים בהוראה בכדי לזהות אילו הלוואות ממונפות עונות על ההגדרה של התאגיד הבנקאי. החרגת הלוואות מהקטגוריה של הלוואות ממונפות רק מפני שאין הן עומדות במבחן מטרה אינה עולה בקנה אחד עם מסגרת מקיפה לניהול סיכונים בהלוואות ממונפות. [עדכון 28.04.15].

5.3. **<u>שאלה</u>**

האם כל ההלוואות שלהן מאפיין משותף אחד, כגון שהיחס בין סך החוב של הלווה ל-EBITDA (רווח לפני ריבית, מיסים, פחת והפחתות) גבוה מהשיעור שקבע הבנק, תיחשבנה אוטומטית להלוואות ממונפות?

<u>תשובה</u>

לא. פרמטר זה הוא מדד חשוב, אך יש לראותו ביחס למאפיינים נוספים של ההלוואה. ניתן להחריג מההגדרה הלוואות מסוימות המגובות בשעבוד ספציפי של ביטחונות מוחשיים (כגון רכוש קבוע ונדל"ן), שאינן מסתמכות על הערכות שווי של החברה לצורך החזר ההלוואה, אפילו כאשר היחס בין סך החוב המחולק ב- **EBITDA** גבוה מהשיעור שקבע הבנק, מפני שלמלווה יש מקורות פירעון נוספים מעבר לתזרים המזומנים מפעולותיו של הלווה. לדוגמה, הפיקוח על הבנקים אינו מצפה שהלוואות כאמור, המגובות בנכסי נדל"ן מסחרי, בהכרח תסווגנה כהלוואות ממונפות. עם זאת, רבים מעקרונות ניהול הסיכונים בנוגע להלוואות ממונפות בהוראה חלים גם הלוואות אלה, ועל ההנהלה לקבוע ציפיות באשר לחיתום, לניטור, למבנה ולפירעון של הלוואות אלה, המשקפות את מאפייני הביטחונות ואת הסיכונים הייחודיים הטמונים באותן הלוואות. [עדכון 28.04.15].

משנה